

ספר

אֶרֶחַ חַיִּים

פרוש בדרך הפרד"ס על
הגדה של פסח

להגאון האדיר בנסתר ובנגלה, משנתו קב ונקי, רשכבה"ג,
המקבל האלהי, המפרסם בספריו הקדושים

בקש"ת מוהר"ר יוסף חיים זצוק"ל וזיע"א
עם הלכות חדש ניסן, ברכת האילנות, ספירת העמר,
סדרי תפלת חל המועד פסח, וחג השבועות
כל זה מכתב ידו הקדושה
הכין לדפוס וערך הרב דוד יהודיף זצ"ל

ועתה יוצא לאור מחדש, בסדר חדש, מנקד,
באותיות מאירות עינים, עם מקורות וצייונים, מוגה בעיון רב.
בתוספת דרשת שבת הגדול שהעתק לראשונה
מעצם כתב ידו הקדושה
בחסדי האל על ידי
הצב"י ישועה בן דוד סאלם הי"ו

התשנ"ט ירושלם תובכ"א

בַּהֲנִי"ו בִּס"ד לִיקְבָּה"ו

מַהֲלָכוֹת חֹדֶשׁ נִיסָן

א. אֵין נִוְפְלִים עַל פְּנֵיהֶם כְּלִיחֹדֶשׁ נִיסָן, וְאֵין מִתְעַנֵּין בּוֹ, וּמִי שִׁישֵׁלֹו יֶאֱרֻצִּיט, זֶה תְּלוֹי בְּמִנְהָג: אִם פֶּעַם רִאשׁוֹנָה הִתְעַנָּה - יַעֲשֶׂה כְּמִנְהָגוֹ, וְאִם לֹא הִתְעַנָּה פֶּעַם רִאשׁוֹנָה - לֹא יִתְעַנָּה.

ב. מֵרֵאשִׁיחֹדֶשׁ נִיסָן עַד יוֹם י"ב יִקְרָא בְּכָל־יוֹם פֶּרֶשֶׁת הַנָּשִׂיא, וּבִי"ג פֶּרֶשֶׁת בְּהַעֲלֹתָהּ עַד: "כֵּן עֲשֵׂה אֶת הַמְּנוֹרָה", וּבְכָל־יוֹם יִפְרִישׁ שְׁלֹשׁ פְּרוּטוֹת לְצִדְקָה, וְתַחַת יוֹם שַׁבָּת יִפְרִישׁ בְּיוֹם רִאשׁוֹן. וּבִי"ב יוֹם יִהְיוּ ל'וֹ פְּרוּטוֹת [וַיִּכְנֹן בְּזֶה]: כְּמִנְיָן ח"י ח"י. וּבְיוֹם י"ג יִפְרִישׁ שְׁלֹשׁ [וּבְיוֹם י"ד יִפְרִישׁ שְׁלֹשׁ] - הָרִי הֵם מ"ב, כְּנֶגֶד שֵׁם מ"ב שֶׁל "אֲנָא בְּכַח" וְכו'. וַיֵּאָחֵז אֶת הַמַּעֲוֹת בְּיָדָיו וַיִּקְרָא "אֲנָא בְּכַח" וְכו', וְאַחֲרֵכֶּךָ: "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן" וְכו', וּמִזְמוֹר: "הִלְלוּיָהּ הִלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם", וְאַחֲרֵכֶּךָ יִתְּנֵם לַעֲנִיִּים.

דְּרוֹשׁ לְבִרְכַּת הָאֵילָנוֹת, פֶּרֶשֶׁת הַחֹדֶשׁ בִּס"ד

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֹדָשִׁים וְכו'. נִרְאֶה לְרִמּוֹז בִּס"ד עַל פִּי מֶה שִׁכְתַּב רַבֵּינוּ הָאֲר"י ז"ל [שֶׁעַר הַגְּלוּלִים הַקְּדָמָה כ"ב דף כב], וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: רֹאשִׁי שֶׁתִּדְעַ כִּי לֹא בְּכָל זְמַן יֵשׁ כַּח אֶל הַמְּגוּלָּגִים בְּדַצח"ם [=דוּמָם צוּמָח חֵי מַדְבָּר] לַעֲלוֹת מִשָּׁם וּלְהִתְקַן, כִּי לְכָל זְמַן וְעַתָּה לְכָל חֶפֶץ. אִמָּנֵם, זֶה הוּא זְמַן עֲלִייתָם. דַּע! כִּי מִי שֶׁמִּתְגַּלְגַּל בְּדוּמָם וּגְזָרוֹ עָלָיו זְמַן קָצוֹב שֶׁל כָּךְ וְכָךְ שְׁנִים, הֵנָּה כֹּאשֶׁר יִגִּיעַ זְמַן עֲלִייתוֹ מִן הַדוּמָם לְהִתְגַּלְגַּל בְּמַדְרַגַּת הַצּוּמָח, אֵינוֹ עוֹלָה אֶלָּא רַק בְּאַרְבַּעַת חֹדָשִׁים אֲמֻצְעִיִּים שֶׁהֵם: אָב אֱלוֹל תִּשְׁרִי חֲשׁוֹן. וְאִם זְמַן הַקָּצוֹב לוֹ נִשְׁלֵם בְּאַרְבַּעַת אֱלוֹ עוֹלָה, וְאִם לֹא צָרִיךְ לְהִמָּתֵן עַד שְׁנָה הָאַחֶרֶת בְּאַרְבַּעַת חֹדָשִׁים הַנּוֹכְרִים,

אֶרֶח דְּרוֹש לְבִרְכַּת הָאֵילָנוֹת תַּיִים

ב

וזמן העליה מן הצומח אל החי, הוא בארבעה חודשים שהם: ניסן
אייר סיון תמוז, וזמן העליה מן החי אל האדם, הוא בארבעה
חודשים שהם: כסלו טבת שבט אדר.

והנה רז"ל רמזו זה באומרם [ברכות לג ע"א]: ריש תורה בדיקולא
סליק לאגרא וכו'. כי הרואה שור שחור בימי ניסן - יברח
ממנו ויעלה לגג, מפני שהשטן מרקד בין קרניו. והענין הוא: כי
השור שהוא דינא קשיא יותר מוכן להתגלגל בו הנפש משאר
בהמות, ולכן יברח ממנו, משא"כ שאר הבהמות. ולפי שאין זמן
עליית המגולגל בצומח לבעל חי אלא מניסן ואילך, לכן ביומי
ניסן שאז נכנס בו המגולגל הרשע ההוא, אולי ע"י תוספת
העיבור ההוא הרע, יזיק למי שיפגע בו, אבל אחר שכבר נתגלגל
בו אינו מזיק כי הורגל בו. ולכן אין קפידה אלא בחודש הראשון
לעלייתו שהוא חודש ניסן, שהשור באכלו עשב הצומח נתגלגל
בו הרשע ההוא שהיה בתחילה בצומח ההוא, עכ"ל ז"ל ע"ש.

נמצא, החודשים הראשים של עליית הדומם והצומח והחי הם:
אב ניסן כסליו, וראשי תיבות שלהם: אג"ך. ובזה יובן
רמז הכתוב [עמוס ז, ז]: "הנה ה' נצב על חומת אנך, ובידו אנך" -
כי השי"ת המסייע והעוזר בבירור ועליות של נשמות המגולגלים
האלה, אשר ראשית בירורם הם שלשה חודשים הנרמזים
באותיות אג"ך.

וכנגד שלשה ראשים אלו, מנין שלשה אבות, כי בזכות אברהם
שאמר [בראשית יח, כז]: "ואנכי עפר ואפר" - יתחיל
הבירור והעליה בחודש אב מן העפר, שהוא הדומם, אל הצומח.
ובזכות יצחק שהועלה לעולה כשה על המזבח, מתחיל הבירור מן
החי אל האדם בכסליו, ולכן כתיב [בראשית כב, ח]: "אלהים יראה
לו השה לעולה בני". פירוש: יראה לו השה לעשות ממנו עלייה

אֶרֶץ דְּרוֹשׁ לְבִרְכַּת הָאֵילָנוֹת תִּיִּים ג

אל האדם, בזכות כי עולה היה בני, ובזכות יעקב אבינו ע"ה שנמשל לצומח - דכתיב [ישעיה כז, ו]: "יציץ ופרח ישראל" - מתחיל הבירור מן הצומח אל החי בניסן.

הרי ניסן הוא ראש לעליית הצומח והוא אחד מן שלשה הראשים. ולזה אמר: "החודש הזה לכם ראש", כי הוא ראש אחד מן השלשה ראשים שיש בחודשים.

ולכן ברכת האילנות היא בחודש ניסן דוקא, כדי לסייע הבירור של הצומח מתחיל בזה החודש, שאז על ידי הברכה הזאת וסודה יצליחו המברכים להעלות את הנשמות המגולגלים בצומח שתי מדרגות בפעם אחת, דהיינו: שיעלו מן הצומח אל אדם, בלתי שיצטרכו להתגלגל בבעל חי. ועל ידי התורה אשר ילמדו בעת הברכה, יזכו להעלותם עד למעלה להתקן.

ולכן חסידים ואנשי מעשה משתדלים לברך ברכה זו בצירוף עשרה, כדי שאחר הברכה יאמרו פסוקי תורה ויאמרו קדיש, והכל כדי להיות להם לימוד התורה והקדיש עזר אל בירור ועליית הנשמות אשר בצומח.

ובזה יובן רמז הכתוב [שמות יב, ג]: "ויקחו להם איש שֶׁה לְבֵית אָבוֹת, שֶׁה לְבֵית". כי גוף האדם עצמו מכונה בשם "בית", כמו שנאמר בקהלת [יב, ג]: "ביום שיזועו שומרי הבית". גם גלגול הקודם נקרא "אב" להבא אחריו, וכנזכר בדברי רבינו האר"י ז"ל [שער הגלגולים הקדמה יא ד"ה עוד צריך; ובהקדמה יג ד"ה גם דע]. והאדם יברר ניצוצי נשמות המגולגלים, הן מה שהיו בגלגולים שלו שעברו הנקראים "אבות", והן מה שנעשה על ידי גופו זה של עתה הנקרא "בית". וידוע כי "שה" הוא לשון המשכה בלשון מצרי, וכמו שכתבו המפרשים על שמו של משה

אֶרֶח דְּרוֹש לְבִרְכַּת הָאֵילָנוֹת תִּיִּים

ד

רבינו ע"ה שנקרא "משה", היינו כי "מו" בלשון מצרי הוא "מים", ו"שה" בלשון מצרי הוא "המשכה". ולכן קראתו משה, דהיינו: "מו" "שה", כאומרה [שמות ב, י]: "כי מן המים משיתהו". וזהו שנאמר: "ויקחו להם איש שה", רוצה לומר: המשכה ובירור. "לבית אבות" - הם ניצוצות של גלגולים שלהם שקדמו, שנקראים "אבות". "שה לבית" - הוא מה שנעשה על ידי גופם של עתה הנקרא "בית".

ולכן אמרו רז"ל [ברכות מג ע"ב]: האי מאן דנפיק ביומי דניסן וחזי אילני דמלבלבי, כלומר: הרואה אילנות - שהוא מין הצומח - דמלבלבי, כי התחלת עלייתם הוא בחודש הזה, מברך: "ברוך שלא חיסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם".

והוא, כי עלינו לשבח לאדון הכל, אשר נתן לנו כח לעשות מלאכה של הבירור בידינו, אע"פ שקבע להם חודשים בשנה כולה, וסידר להם עלייתם במדרגות, כי מן הדומם יעלה לצמות, ומן הצומח לבעלי החיים, ומן בעלי החיים לאדם, הנה עכ"ז נתן לנו כח שנוכל לעשות כל הבירור על ידינו, בלתי הצטרך שיהיו נעתקים הניצוצות ועולים בסדר המדרגות.

והוא כי האדם על ידי עסק התורה שעוסק בהילוכו על הארץ, יוכל להעלות הניצוצות אשר בדומם בפעם אחת מן הדומם לאדם; וכמו שכתבו המקובלים ז"ל על מאמר הגמרא [ברכות יח ע"א; חגיגה ה ע"ב ועוד] דנקיט על חכמי ישראל: כי הוו שקלי ואזלי, שהוא רוצה לומר, על ידי הלככם הלוך ודבר מדברי תורה הוו "שקלי" ניצוצות מן הדומם ו"אזלי". ועל זה אמר דוד המלך ע"ה [תהלים קיט, א]: "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'". ולזה אמר [במדבר כג, י]: "מי מנה עפר יעקב". רוצה לומר: מי

אֶרֶץ דְּרוֹשׁ לְבִרְכַּת הָאֵילָנוֹת חַיִּים ה

מִנֵּה הַמֵּרְגְּלִיּוֹת שֶׁל נִצּוּצֵי קְדוּשָׁה שְׂמוּצִיָּאִים מִן הָעֵפֶר שֶׁהוּא הַדּוֹמֵם.

וְעוֹד נָתַן לָנוּ כֵּת, דִּלְפַּעֲמִים אֲנַחְנוּ מַעֲלִים נִיצוּצוֹת אֲשֶׁר בְּצוֹמַח בְּפֶעַם אַחַת לָאָדָם, עַל יְדֵי שֶׁנֶּאֱכַל פְּרֵי הַצּוֹמַח וּנְבָרֵךְ עָלָיו, וְלֹא יִצְטָרֵךְ הַנִּיצוּץ לִהְיוֹת מִתְגַּלְגֵּל בְּבִעְלֵי חַיִּים. זֶה שְׂאוֹמְרִים: "שֶׁלֹּא חִסֵּר בְּעוֹלָמוֹ כְּלוּם, וּבִרְאָ בּוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת" - שֶׁהֵם הִבְהֵמוֹת הַכֹּשֶׁרִים שְׂרָאוּיִים לְאוֹכְלָם, "וְאֵילָנוֹת טוֹבוֹת" - שֶׁהֵם בְּעָלֵי פִירוֹת הַרְאוּיִים לְאֹכִילָהּ, "לִיהֵנוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם" - דָּאז יַעֲלוּם עַל יְדֵי אֲכִילָתָם. וְאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים זֶה הִשְׁבַּח עֲתָה שֶׁאֲנַחְנוּ מְבָרְכִים עַל הָאֵילָנוֹת, וּבִזָּה אֲנַחְנוּ בְּטוֹחִים שֶׁנַּעֲלֶה אֶת הַנִּיצוּצוֹת אֲשֶׁר בְּצוֹמַח בְּפֶעַם אַחַת לָאָדָם. וְגַם אַחֲרֵי אֲשֶׁר טָרַחְנוּ וּבִאֲנֵנו וַיִּצְאָנוּ מִחוּץ לָעִיר, וּבִירְרָנוּ בְּהִילוּכְנוּ גַם מִן הַדּוֹמֵם, כִּי מִצְוֶה גּוֹרֶרֶת מִצְוֶה.

וּבַמִּדְרָשׁ [שְׁמוֹת רַבָּה טו, יג] אֵיתָא: "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם" - זֶהוּ שֶׁאֵמֵר הַכְּתוּב [מִשְׁלֵי ח, טו]: "בֵּי מַלְכִים יִמְלוּכוּ". וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ בִּס"ד, כִּי הַמֶּלֶךְ - בַּחֲרַת הַשִּׁי"ת - לְהַבִּיאוֹ מִן הַמְּמוּצָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר [דְּבָרִים יז, טו]: "מִקְרֵב אַחִיךָ תִּשִּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" - "מִקְרֵב" דִּיִּקָּא. גַּם תְּכוֹנַתוֹ בִּהְנַהֲגָתוֹ תִּהְיֶה בְּמִיצוּעַ, דְּהֵינּוּ, לֹא גָאָה וְלֹא עָנִיו. מֶה שֶׁאֵין כֵּן כָּל אָדָם צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה נִמְשָׁךְ אֶל תְּכֵלִית הָעֲנוּוָה, אֲבָל הַמֶּלֶךְ אֵי אֲפֻשֶׁר לִהְיוֹת כֵּךְ, כִּי צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה לוֹ אֵימַת מַלְכוּת, וְאִם לֹא יִהְיֶה אֵימַת מַלְכוּת - אִישׁ אֶת רַעְהוֹ חַיִּים בִּלְעוֹ. וְגַם אִם יִהְיֶה בְּעַל גְּאוּהָ הַרְבֵּה, לֹא יִשִּׂים הַשְּׁגַחְתּוֹ עַל עַמּוֹ וְעַל אֶרְצוֹ, וְאִז תִּהְיֶה אֶרְצוֹ חֲרִיבָה וְעַמּוֹ אֲבוּדִים. אֲלֹא צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה בְּגֹדֶר הַמִּיצוּעַ, אִז זֶה יַעֲמִיד אֶרֶץ, וְכְמוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּבָאָה בַּסְּפָרִים, בְּמֶלֶךְ אֶחָד שֶׁהָיָה בְּעַל גְּאוּהָ מְאֹד, וּמְרֹב גְּאוּוֹתוֹ לֹא הָיָה מִשְׁגִּיחַ בְּעֵינֵינִי עַמּוֹ וְאֶרְצוֹ, וְהָיָה מְגִיעַ לָהֶם עַל

ידי כך קלקול רב בכמה עניינים. והיה למלך אהוב אחד חכם ונבון ומשך לב המלך לטייל עמו בתוך הפרדס שלו, ועל ידי חכמתו הזיקו שילך סמוך לאשפה אחת, שהיתה מונחת בתוך הפרדס, כדי ליקח ממנה זבל לזבל בהם האילנות והזרעים כנהוג. ואחר שעברו שלש אמות מן האשפה, עמד החכם במקומו, והמלך החזיר ראשו וימצאהו עומד אצל האשפה. אמר לו המלך: מה בחרת לעמוד כן להריח בריח האשפה? אמר לו: אדוני המלך, האשפה מדברת דברים ושומע אני דבריה. אמר לו: מה הדבר שמדברת? אמר לו: למה ברחתם מאצלי? הלא היא בתחילתה היתה פירות טובים ומתוקים בעלי ריח טוב ועל אשר באה בתוך פיהם ומעיהם נסרחה בסרחון הזה, ואתם סבבתם הריח הזה ועתה תברחתו! והבין המלך דבריו על מה ירמזון, ויתפעל מן המוסר הזה, ויחשוב מה האדם שיתגאה, הלא כל הדבר הטוב והחשוב שיבא אצלו יהיה מוסר בן, והעמיק המוסר הזה במחשבתו וימאס בגאווה ויאחז במידת הענוה והשפלות, אך אחז אותה הרבה עד תכליתה, ולמלך אין ראוי כך, כי על ידי כך לא יהיה לו מורא מלכות על עבדיו. וקם החכם ועשה המצאה בעבור הטיול בפרדס, וילכו שניהם לטייל ויבואו גם כן דרך האשפה ההיא, ואחר שעברו שלש אמות עמד החכם במקומו, אמר לו המלך: למה עמדת, האם יש עוד לעשות יותר מזה אשר אני עושה? אמר לו: אדוני המלך, היום האשפה מדברת דברים אחרים. אמר לו: מהו? אמר לו: אומרת, למה ברחתם ממני, דאע"פ שהיא בזויה ויש בה סרחון עם כל זה יוצא ממנה פועל טוב מאד? הלא תראו כל אילנות אלו שמוציאים פירות טובים אם לא יזבלום ממני לא יוציאו פירותיהם. אז הבין המלך, שהאדם אין ראוי שיהיה נבזה בעיני עצמו, כי על כל פנים יוצא ממנו פעולות טובות, ואז מאותו היום נעשה ממוצע לא גאה ולא שפל הרבה. עכ"ל.

נמצא, המלך ראוי שיהיה ממוצע אפילו בדבר שראוי לאדם לאחוז בתכלית. והנה, ניסן הוא ממוצע בין הקיץ ובין החורף, כי אינו קר הרבה ואינו חם הרבה, לזה אמרו: "החודש הזה לכם" - זה שאמר הכתוב: "בי מלכים ימלוכו". כלומר, כדרך שאני ממוצע בטבעי לא קר ולא חם, כן ראוי למלכים שיהיו ממוצעים בטבען, וגם שיהיו ממוצעים מקרב השבטים, דכתיב: "מקרב אחיך", כי לכן מלך יהודה כי היה ממוצע בין בני לאה אם תוציא את לוי שלא היה לו חלק ונחלה בארץ ישראל, וכן בבני רחל היה מלך בשבט בנימין, שהיה נחשב אמצעי בבני רחל, שיוסף הצדיק ע"ה נעשה שני שבטים. אם כן, יתרון השבט צריך להיות אחר בנימין, כי בנימין היה מקודם שני, ולא יזוז ממקומו, ויתרון הבא אחריו יהיה שלישי, וממילא בנימין נעשה "מקרב" אמצעי. או כלך לדרך זו: כי יוסף הגדול ממנו נעשה שני שבטים - מנשה ואפרים, ואחריהם יהיה בנימין, נמצא אפרים אמצעי ולו יקרא "מקרב". לכך גם מן שבט אפרים היו מלכים, ולזה אמר: "בי מלכים ימלוכו", כי ניסן הוא אמצעי.

או יובן לפרש, כי ידוע [שער הכוונות יג ע"ד] כל הבירור שאנחנו צריכין לעשות הוא של שבעה מלכים, כי נשמות ישראל הם משם, בסוד [שבת סז ע"א]: "כל ישראל בני מלכים הם", ועל זה באנו לתקן. אך בעוונותינו הרבים, האדם מלבד שלא תיקן הבירור שבא בשבילו, אלא חטא וקלקל וחזר ועשה מעצמו פיזור נצוצי קדושה, וצריך לעשות בירור גם בשביל קלקול עצמו.

והנה, מאחר שניסן היה מסוגל לבירור נצוצי קדושה יותר, כי בו יצאו ישראל ממצרים ברכוש גדול הם הניצוצות שלקחו ישראל ממצרים, והוא רכוש הרוחני שכתוב בו [שמות יב, לו]: "וינצלו את מצרים", לכך הוא מסוגל לכל אדם במלאכת

ח אֶרֶץ דְּרוֹשׁ לְבִרְכַּת הָאֵילָנוֹת תִּיִּים

הבורר יותר משאר ימים, ולכן הבירור של שבעה מלכים יהיה לאדם עזר וסיוע בו, בחודש הזה יותר משאר חודשים. וזהו שאמר: "החודש הזה לכם" - שנעשה לטובתכם שיצאתם בו ברכוש גדול של נצוצי קדושה, וזהו שאמר הכתוב: "בי מלכים ימלוכו", כי השבעה מלכים יהיה להם המְלָכָה בחודש הזה יותר משאר חודשים.

ולזה אמר: "ויקחו להם איש שה לבית אבות" - הוא בירור השבעה מלכים, כי שה הוא לשון המשכה, כאשר כתבתי לעיל על אותיות "משה", "שה לבית" - הוא בירור והמשכה למה שקלקל האדם עצמו.

[ולכן] מאוד יתעצם בכוונתו בברכה זו, שהיא לתיקון הנשמות שהם מגולגלות בעצי השדה והעשבים בזמן זה, ויבקש עליהם רחמים, וכמו שידוע המעשה של האר"י ז"ל, שפעם אחת הלך ללמוד תורה אל השדה, וישא עיניו וירא כל עצי השדה מלאים נפשות אין מספר, ושאלם מה טיבם כאן? אמרו לו: על כי לא שבנו בתשובה, ושמענו שהיו אומרים שיש כח בהאר"י ז"ל לתקנינו, והבטיחם שיעשה להם תיקון. והתלמידים ראוהו שהיה שואל ומשיב ולא ידעו כלום, ואחר כך שאלוהו על הענין, ואמר להם: כי אם היה רשות לכם לראות הייתם תמהים על רבוי הנשמות, וצוה להם שיכוונו בתפלת יוצר: "המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים". והוא: "המאיר לארץ" - הוא יושבי הארץ בכללותה, ו"לדרים עליה" - הם נשמות קדושות שנדחו ממחיצתם, שימציא להם תיקונם, להזמין להם אדם כשר שיברך ברכת הנהנין, ולכן תקנו ברכה זו.

ובזהר פרשת בלק [קצו ע"ב] הפליג בזה על נשמות המשוטטות, וזה לשונו: אמר רבי אלעזר, כתיב [תהלים פד, ד]: "גם

ט אֶרֶח דְּרוֹשׁ לְבִרְכַּת הָאֵילָנוֹת חַיִּים

צפור מצאה בית" - וכי דוד מלכא על צפורה דעלמא אמר? אלא כמה דתנינן, כמה חביבין נשמתין קמי קב"ה וכו'. והכי אתמר: "גם צפור מצאה בית" - אילין רוחיהון דצדיקא וכו', ויומין רשימין אית בשתא, ואינן יומי ניסן ויומי תשרי דאינן רוחין משטן וכו'. ואף-על-גב ד:מנין סגיאין משטן בעלמא, אבל יומין אילין רשימין אינן וכו', יעויין שם.

ומה שתקנו בברכה זו: "בריות טובות ואילנות טובות", ה'בריות' מאן דכר שמיהו? אלא רמזו בזה על נשמות שמתדבקין באילנות, ולזה אומרים: "בריות טובות ואילנות טובות", שיברכו עליהם בני אדם ומתקנים אותם.

עוד זכור יזכור כשיראה האדם האילנות, ישים אל לבו שהאילנות בזמן הזה דשנים ורעננים, ואחר כך נעשו בימות החורף עצים יבשים, כן האדם הוא עץ השדה. ולזה אמרו: וחזי אילני דמלבלבי, דהיינו: שנתחדש בהם הלב לב - יקח מוסר מזה, ולזה אומרים: "בריות טובות ואילנות טובות" - דומים זה לזה, ויקח מזה מוסר.

הלכות ברכת האילנות

א. מברכין ברכת אילנות בחדש זה, דאיתא בגמרא [ברכות מג ע"ב]: האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזא אילני דמלבבלי, מברך: "ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, שלא חסר בעולמו כלום, וברא בו פירות טובות ואילנות טובות, להנות בהם בני-אדם".

ב. יאמר "בריות" היו"ד בדגש והפי"ת (בצירי) [בשוא נע] והרי"ש בחירק.

ג. קדם שיתחיל לברך יטל ידיו ויאמר: "מזמור לדוד הבו לה' בני אלים" וכו', ואחר-כך: "שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון" וכו', "הללויה הללו את ה' מן השמים" וכו', "לשם יחוד" וכו' המדפסת בספר "לשון חכמים" [ח"א סימן מב], "ויהי נעם" וכו'.

ד. ואחר-כך יברך הברכה בשמחה ובכוננת הלב, ואחר הברכה יאמר הבקשה והיא בספר הנזכר לעיל, ואחר-כך יאמר בקשה של "עלוי הנשמות" והיא בספר הנזכר לעיל [ח"א סימן טז], כי בקשה זו שיכה לחדש ניסן ותשרי.

ה. וזריזין מקדימין למצות. וטוב שתהיה הברכה בעשרה, כדי שיאמר קדיש, ואחר-כך יאמר "פתיחת אליהו הנביא זכור לטוב", "שיר המעלות שמחתי" וכו'.

ו. ולאחר הברכה יפריש צדקה כפי נדבת לבו ולפחות ארבע פרוטות לעלוי נפש רוח נשמה של אביו ואמו, ואם הם בחיים יאמר: "לעלוי נפש רוח נשמה של מתי ישראל".

ז. אין מברכין ברכה זו בשבת ויום-טוב, והטעם כתבו האחרונים: כדי שלא ישכח ויתלש. ועל דרך האמת: כי בחל יש ברור אכל מתוך פסלת, אבל בשבת אכל מתוך אכל, ועל-ידי

אָרַח הַלְכוֹת בְּרַכַּת הָאֵילָנוֹת חֲיִים יא

הַבְּרָכָה נַעֲשֶׂה בְּרוּר אַכֵּל מִתּוֹךְ פְּסֻלַּת, וְלִכְךָ אֵין מְקוֹמָהּ בְּשַׁבָּת וַיּוֹם־טוֹב.

ח. טוֹב לְצֵאת מִחוּץ לְעִיר - "הָאֵי מֵאֵן דְּנָפִיק". וְאִם הוּא אָנוּס אוֹ שְׂאִין בּוֹ כַח - מִתֵּר לְבָרֵךְ תּוֹךְ הָעִיר. "פְּרִי הָאֲדָמָה" [ח"א דף כט סע"ד].

ט. צָרִיךְ שִׁיְהִי שְׁנֵי אֵילָנוֹת, וְהִגֵּם שֶׁהֵם מִין אֶחָד. וַיֵּשׁ מְדַקְדָּקִים עַל שְׁנֵי מִינִים, וְאֵין זֶה עֲכוּבָא.

י. וְאֵין מְבָרְכִין רַק בְּנִסָּן דּוֹקָא, וְאַחֲר־כֵּךְ מְבָרְכִין בְּלֹא שֵׁם וּמַלְכוּת.

יא. וְאֵין לְבָרֵךְ רַק עַל אֵילָנֵי מֵאֲכָל. "מוֹעֵד לְכָל חַי" [סימון א הלכה ט]. וְצָרִיךְ שִׁיְהִי בָהֶם פֶּרֶחַ, וְלֹאֲחֵר שְׁנֶפֶל הַפֶּרֶחַ - שׁוֹב לֹא יְבָרֵךְ. סֵפֶר "הָאֲשָׁכּוֹל" [סימון כט].

יב. אֵילָן הַמֵּרְכָב בְּאַסּוּר אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו [רַב פְּעָלִים או"ח ח"ב סימון לו], וְאֵילָן שֶׁל עֶרְלָה מִתֵּר לְבָרֵךְ עָלָיו [שם או"ח ח"ג סימון ט].

יג. וַיֵּשׁ בַּבְּרָכָה זוֹ כ' תְּבוּת וּפ"ה אוֹתִיּוֹת, וְעַל זֶה רָמַז שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם [מִשְׁלֵי לֹא, כ:]: "כִּפְּהָ פָּרְשָׁה לְעֵנִי" וְכו' - מֵלֶת "כִּפְּהָ" תַּחֲלֵק אוֹתָהּ לְשָׁנִים, דְּהֵינּוּ: כ' פ"ה, הֵכ' רוֹמַז עַל כ' תְּבוּת, וְהַפ"ה רוֹמַז עַל הָאוֹתִיּוֹת, בְּאוֹתוֹ זְמַן הַצְדָּקָה מְסֻגָּלַת - "פָּרְשָׁה לְעֵנִי, וַיִּדְּיָהּ שְׁלֹחָה לְאַבְיּוֹן". וְעוֹד, כִּי זֶה הַחֲדָשׁ בְּחִינַת מַלְכוּת, וְאָמַר בְּפִתְיַחַת אֱלֹהֵיוֹ זְכוּר לְטוֹב: "מַלְכוּת פֶּה" וְכו', כִּי חֲדָשׁ זֶה הוּא "מֶלֶךְ", כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר [שְׁמוֹת יב, ב:]: "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם" - אוֹתִיּוֹת "מֶלֶךְ". וְתַחֲלַת בְּרָכָה זוֹ אוֹת בִּי"ת וְסוּפָה אוֹת מ"ם, שֶׁרְמוּז בָּהּ שֵׁם מ"ב.

יד. מִי שֶׁנִּזְקָהּ בַּבְּרָכָה זוֹ - עָלָיו נֶאֱמַר [בְּרֵאשִׁית כז, כז:כח]: "רְאֵה רֵיחַ בְּנֵי וְכו', וַיִּתֵּן לָהּ" וְכו'.

סדר ברכת האילנות

מזמור לדוד, הָבוּ לַיהוָה יֵאֱהוּנָה בְּנֵי אֱלִים, הָבוּ לַיהוָה
 יֵאֱהוּנָה כְּבוֹד וְעֹז: הָבוּ לַיהוָה יֵאֱהוּנָה כְּבוֹד שְׁמוֹ,
 הַשְׁתַּחֲנוּ לַיהוָה יֵאֱהוּנָה בְּהִדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה יֵאֱהוּנָה
 עַל־הַמַּיִם, אֶל־הַכְּבוֹד הַרְעִים, יְהוָה יֵאֱהוּנָה עַל־מַיִם רַבִּים:
 קוֹל־יְהוָה יֵאֱהוּנָה בַּכֶּתֶךְ, קוֹל יְהוָה יֵאֱהוּנָה בְּהִדְרָה: קוֹל
 יְהוָה יֵאֱהוּנָה שֹׁכֵר אַרְזִים, וַיִּשְׁכַּר יְהוָה יֵאֱהוּנָה אֶת־אַרְצוֹ
 הַלְבִּנוֹן: וַיִּרְקִיעַ כְּמוֹ־עֵגֶל, לְבָנוֹן וַיִּשְׁרֹץ כְּמוֹ בּוֹרְאָמִים: קוֹל־
 יְהוָה יֵאֱהוּנָה חֲצֹב, לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יֵאֱהוּנָה יַחֲלִי
 מִדְּבָר, יַחֲלִי יְהוָה יֵאֱהוּנָה מִדְּבַר קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה יֵאֱהוּנָה |
 יַחֲלִל אֵילוֹת, וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת, וַיִּבְהִיכֻּן - כָּלֹּ אֲמָר כְּבוֹד: יְהוָה
 יֵאֱהוּנָה לַמְּבוֹל יֵשֶׁב, וַיֵּשֶׁב יְהוָה יֵאֱהוּנָה מִלֶּךְ לְעוֹלָם: יְהוָה
 יֵאֱהוּנָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְהוָה יֵאֱהוּנָה יֵאֱהוּנָה | יִבְרַךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד, שְׁמַחֲתִי בְּאֲמָרִים לִי, בֵּית יְהוָה יֵאֱהוּנָה
 נִלְךָ: עֲמֻדֹת הַיָּם רִגְלֵינוּ, בְּשַׁעְרֶיךָ יְרוּשָׁלַם: יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה,
 כְּעִיר שֶׁחִבְּרָה־לָּהּ יַחֲדוֹ: שֵׁשׁ עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבַט־יִשָּׂיָה, עֲדוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל, לְהַדוֹת לְשֵׁם יְהוָה יֵאֱהוּנָה: כִּי שָׁמָּה | יֵשְׁבוּ כִסְאוֹת
 לְמִשְׁפָּט, כִּסְאוֹת לְבֵית דֹּד: שְׁאֵלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם, יִשְׁלִי אֶהֱבִיךָ:
 יְהִי־שְׁלוֹם בְּחִילָךְ, שְׁלוֹהַּ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי, אֲדַבְּרָה
 בְּנֵי שְׁלוֹם בְּךָ: לְמַעַן בֵּית־יְהוָה יֵאֱהוּנָה יֵאֱהוּנָה אֱלֹהֵינוּ, אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב
 לָךְ:

הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ אֶת־יְהוָה יֵאֱהוּנָה מִן־הַשָּׁמַיִם, הַלְלוּהוּ
 בְּמְרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו, הַלְלוּהוּ כָל־צַבָּאוֹי:
 הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ, הַלְלוּהוּ כָל־כּוֹכָבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמִי
 הַשָּׁמַיִם, וְהַמַּיִם אֲשֶׁר | מַעַל הַשָּׁמַיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה

יֵאָחֲדוּנְהִי, כִּי הוּא צִוָּה וּנְבָרָא: וַיַּעֲמִידֵם לַעֲד לְעוֹלָם, חֲקִינָתוֹ וְלֹא יַעֲבֹר: הִלְלוּ אֶת־יְהוָה יֵאָחֲדוּנְהִי מִן־הָאָרֶץ, תְּנִינִים וְכָל־תְּהוֹמוֹת: אֵשׁ וְכֶרֶד, שֶׁלֶג וְקִיטּוֹר, רוּחַ סַעָרָה עֹשֶׂה דְבָרוֹ: הַהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת, עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה, רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֲרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים, שָׁרִים וְכָל־שִׁפְטֵי אֲרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת, זָקֵנִים עַם־נַעֲרִים: יִהְלְלוּ | אֶת־שֵׁם יְהוָה יֵאָחֲדוּנְהִי, כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ, הוֹדוֹ עַל־אֲרֶץ וּשְׁמַיִם: וַיֵּרָם קָרוֹ | לַעֲמּוֹ, תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו, לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבּוֹ, הִלְלוּיָהּ:

ואחר כך יאמר "לשם יחוד" זה המובא בלשון חכמים (ח"א סימן מב):

לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ־הוּא וְשְׁכִינָתָהּ, בְּדַחֲלֵו וְרַחֲמֵו וְרַחֲמֵו וְדַחֲלֵו, לְיַחֲדָא שֵׁם יו"ד כ"א בּוּא"ו כ"א בְּיַחֲדָא שְׁלִים וַיְהוּה), בְּשֵׁם כָּל־יִשְׂרָאֵל, וּבְשֵׁם כָּל־הַנְּפֻשּׁוֹת, רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, הַמְתִּיחִסוֹת אֶל שְׂרָשֵׁי נַפְשָׁנוּ, רוּחָנוּ וּנְשַׁמְתָּנוּ, וּמַלְבוּשֵׁיהֶם וְהַקְּרוֹבִים לָהֶם, שְׁמַכְלִלוֹת אַצִּילוֹת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וּמַכְלִי־פֶרְטֵי אַצִּילוֹת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, הָרִי אֲנַחְנוּ מוֹכְנִים וּמְזַמְנִים לְקִים מִצּוֹת הַבְּרָכָה שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמִים, זְכוּרָנָם לְבָרְכָה, עַל רֵאִית אֵילָנֵי דְמַלְבְּלֵבִי, וַיַּעַלָּה לִפְנֵיהּ יְהוָה יֵאָחֲדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כָּאֵלוֹ כּוֹנְנֵנוּ בְּכָל־הַכּוֹנְנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכָנוּ בַּבְּרָכָה הַזֹּאת וְסוּדוּתֶיהָ. וְתַהֲיָה חֲשׂוּבָה וּמַקְבֵּלַת וּרְצוּיָה לִפְנֵיהּ בְּרָכָה זֹה, לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת עַל יָדָהּ, כָּל־נִיצוּצֵי הַקֹּדֶשׁ הַמַּעֲרָבִים בְּצוּמָת, וְכָל־נַפְשׁוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת הַמְּגַלְגָּלוֹת בּוֹ, וְאַתָּה הָאֵל בְּמִדַּת טוֹבָה וּבְחִסְדָּהּ הַגָּדוֹל, תִּאֲוֵר לָהֶם בְּאוֹר פָּנֶיהָ וּתְשַׁלֵּם בְּרוּרָם וּתְקוּנָם, בְּרַכֵּם טָהֳרָם, רַחֲמֵי צְדָקָתָהּ, תָּמִיד גְּמִלָם (בט"ר צת"ג).

וַיְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵיהּ יְהוָה יֵאָחֲדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂבוּכוֹת הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נִבְרָךְ, יָקִים בָּנוּ מֵאִמָּר: רֵאָה רֵית בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכּוֹ יְהוָה יֵאָחֲדוּנְהִי וּנִקְבַּל שְׁפַע

אֶרֶץ סֵדֶר בְּרַכַּת הָאֵילָנוֹת חַיִּים יֵד

עֲשֵׂת הַבְּרָכוֹת, כְּכַתוּב; וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹהִים וַיְכוּיֵן לַהֲמָשִׁיד מֵאֵין
סוּף מוֹחִין וּשְׁפַע) מִטֵּל ' הַשָּׁמַיִם (חֲכֵמָה) וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ (בִּינָה), וְרֹב
דָּגָן (דַּעַת) וְתִירָשׁ (חֶסֶד); יַעֲבֹדָהּ עַמִּים (גְּבוּרָה), וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהּ
לְאֵמִים (תַּפְאֶרֶת), הִנֵּה גִבּוֹר (נֹצַח) לְאַחֶיהָ (חֵדוּד), וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהּ בְּנֵי
אִמָּה (יִסּוּד), אֶרֶרֶיָּה אֶרֶר וּמִבְּרָכֶיהָ בְּרוּךְ (מַלְכוּת); יִהְיֶה לְרִצּוֹן |
אִמְרֵי־פִי וְהִגִּינוּ לִבִּי לִפְנֶיהָ, יְהוָה יֵאֱחָדֶנָּהי צוּרִי וְגֹאֲלִי: (וַיֹּאמֶר
פְּסוּק זֶה שְׁתֵּי פַעֲמִים); וַיְהִי | נָעַם אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ
כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יֵאֱחָדֶנָּהי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא חָסַר בְּעוֹלָמוֹ כְּלוּם,
וּבָרָא בּוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבוֹת
לִיהֲנוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם.

ואחר הברכה יאמר בקשה זו:

יְהִי רִצּוֹן מִלִּפְנֵיהָ יְהוָה יֵאֱחָדֶנָּהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאֶרְצֵנוּ וְתִטְעֵנוּ בְּגִבּוֹלֵנוּ, וְשֵׁם נְקִים מַצּוֹת
תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וְכָל־מַצּוֹת הַתְּלוּיֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הִנָּחֵלָתָ
לְאֲבוֹתֵינוּ הִיא אֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ, אֶרֶץ נַחֲלֵי מַיִם, עֵינֹת
וְתִהְיוּמוֹת יוֹצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר, אֶרֶץ חֹטֶה וּשְׁעוֹרָה, וְגִפֶּן וְתֵאֵנָה
וְרִמּוֹן, אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדִבְשׁ, כֹּאֲשֶׁר צִוִּיתָנוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה
עַבְדְּךָ. אָנָּה יְהוָה יֵאֱחָדֶנָּהי, לְמַעַן שִׁמָּה הַגְּדוֹל, הַגְּדֹל חֶסֶדְךָ
עִמָּנוּ וְקִיַּם־לָנוּ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ:
וְנִתְּתִי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם, וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשֹּׁדֶה יִתֵּן
פְּרִי: וְהַשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשִּׁיג אֶת־זֶרַע,
וְאָכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשִׁבְעָה, וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבַטַּח בְּאֶרְצְכֶם: וְקִיַּם־כְּנוּ

אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר הַבִּטְחָתָנוּ עַל־יְדֵי יִשְׁעֶיהָ נִבְיָאָה; בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה צָמַח יְהוָה יֵאֱהוּדָה לְצַבִּי וּלְכְבוֹד, וּפְרֵי הָאָרֶץ לְגֹאֲוֹן וּלְתַפְאֶרֶת, לְפָלִיטַת יִשְׂרָאֵל: וְנֹאמַר; וּבָנוּ בָתִּים וַיֵּשְׁבוּ, וַנִּטְעוּ כֶרְמִים וַאֲכָלוּ פְרִיָם; וְקִיַּם־בָּנוּ אֲשֶׁר הַבִּטְחָתָנוּ עַל־יְדֵי עֲמוּס נִבְיָאָה; הִנֵּה יָמִים בָּאִים, נֹאמ־יְהוָה יֵאֱהוּדָה, וְנִגַּשׁ חוֹרֶשׁ בַּקֶּצֶר, וְדָרָךְ עֲנָבִים בַּמִּשָּׁךְ הַזֶּרַע, וְהִטִּיפוּ הַהָרִים עֲסִים וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגָנָה; וְשִׁבְתִּי אֶת־שִׁבּוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ עָרִים נִשְׁמוֹת וַיֵּשְׁבוּ, וַנִּטְעוּ כֶרְמִים וְשָׁתוּ אֶת־יַיִנָם, וַעֲשׂוּ גִזְוֹת וַאֲכָלוּ אֶת־פְּרִיָהֶם; וְקִיַּם־בָּנוּ אֲשֶׁר הַבִּטְחָתָנוּ עַל־יְדֵי יִחְזַקְאֵל נִבְיָאָה; וְהַר־בֵּיתִל אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וּתְנוּכַת הַשָּׁדָה, לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶפֶת רָעַב בַּגּוֹיִם; וְנֹאמַר; וְעַל־הַנֶּחֱל יַעֲלֶה עַל־שִׁפְתּוֹ מִזֶּה וּמִזֶּה | כָּל־עֵץ־מֵאֵכֶל לֹא־יִבּוֹל עֲלֵהוּ, וְלֹא־יִתֵּם פְּרִיו, לְחֹדְשֵׁי יִבְכֹּר, כִּי מִיָּמָיו מִן־הַמִּקְדָּשׁ הָמָּה יוֹצְאִים, וְהִיא פְּרִיו לְמֵאֵכֶל וְעֲלֵהוּ לְתִרּוּפָה:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מֶלֶךְ רַחֲמָן - רַחֵם עָלֵינוּ. טוֹב וּמְטִיב - הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה עָלֵינוּ בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ, בְּגִלְל אֲבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ. בָּנָה בֵּיתְךָ כְּבַתְחֻלָּה, כּוֹנֵן בֵּית־מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ, הֶרְאֵנוּ בִּבְנֵינוּ, שִׁמְחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ, וְהִשָּׁב שְׁכִינָתְךָ לְתוֹכוֹ, וְהִשָּׁב כְּהָנִים לַעֲבוֹדָתָם, וְלוֹיִם - לְדוּכָנָם, לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם, וְהִשָּׁב יִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם, וְשֵׁם נַעֲלָה וְנִרְאָה וְנִשְׁתַּחֲוָה לְפָנֶיךָ בְּשֵׁלֶשׁ פַּעַמֵּי רִגְלֵינוּ בְּכָל־שָׁנָה וּשְׁנָה, כְּפֶתוּב בַּתּוֹרָה; שְׁלוֹשׁ פַּעַמִּים | בְּשָׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרָךְ אֶת־פָּנָי | יְהוָה יֵאֱהוּדָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר, בְּחֵג הַמִּצּוֹת, וּבְחֵג הַשִּׁבְעוֹת, וּבְחֵג הַסֻּכּוֹת, וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פָּנָי יְהוָה יֵאֱהוּדָה (וּפְסִיק מַעֲט) רִיקָם: אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ, כְּבִרְכַּת יְהוָה יֵאֱהוּדָה אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁר נִתְּנָה לָךְ:

וְתַמְלִךְ אֶתָּה הוּא יְהוָה יֵאֱהוּדָה אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה עַל־כָּל־מַעֲשִׂיךָ, בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ, וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר

מִקֶּדֶשׁ, כְּכָתוּב בְּדִבְרֵי קֹדֶשׁ: יִמְלֹךְ יְהוָה יֵאֱחָדוּנָהּ | לְעוֹלָם,
אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן - לְדֹר וָדֹר, הִלְלוּהָ:

וְאַחֵר כֵּךְ יֹאמְרוּ מְזֻמָּר זֶה בְּשִׂמְחָה:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד, שִׁמְחָתִי בְּאֲמָרִים לִי, בֵּית יְהוָה יֵאֱחָדוּנָהּ
נִלְךָ: עֲמֻדוֹת הָיוּ רִגְלֵינוּ, בְּשַׁעְרֶיךָ יְרוּשָׁלַם: יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה,
כְּעִיר שֶׁחִבְרָה־לָּהּ יַחַד: שֵׁשׁ עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבִטֵי־יָהּ, עֲדוֹת
לְיִשְׂרָאֵל, לְהָדוֹת לְשֵׁם יְהוָה יֵאֱחָדוּנָהּ: כִּי שָׁמָּה | יֵשְׁבוּ כִסְאוֹת
לְמִשְׁפָּט, כִּסְאוֹת לְבֵית דֹּד: שְׂאֵלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם, יִשְׁלִיו אֲהַבֶּיךָ:
יְהִי־שְׁלוֹם בְּחִילְךָ, שְׁלוֹהַּ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אֲתִי וְרַעֲי, אֲדַבְּרָה
נָא שְׁלוֹם בְּךָ: לְמַעַן בֵּית־יְהוָה יֵאֱחָדוּנָהּ יֵאֱחָדוּנָהּ אֱלֹהֵינוּ, אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב
לָךְ:

וְנִכְוֵן לומר גַּם אֶת הַבְּקִשָּׁה שֶׁל "עִילוי הַנִּשְׁמוֹת".

מֵרֵאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן עַד כ"א לַחֹדֶשׁ, יֹאמְרוּ בְּקִשָּׁה זוֹ הַמִּתְקַנֶּת לְעִילוי הַנִּשְׁמוֹת
הַמּוֹבָאֹת בְּלִשׁוֹן חֲכָמִים (ח"א סִימָן טז).

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, קַבֵּל בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן, קוֹל רִחוּת הַצַּדִּיקִים
הַנִּרְאִים עַל גְּבִי שְׁלֹשׁ חֳמוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן, הַמִּצְפָּצִפִּים
בְּקוֹלָם כְּצַפְרִים בְּכַל־בֶּקֶר וּבֶקֶר, וּמִשְׁבָּחִים וּמִפְאָרִים אֶת שְׁמֶךָ
מִלְכֵנוּ, וּמַעֲתִירִים עָלֵינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כְּדֹכְתִּיב; גַּם־צִפּוֹר מְצָאָה
בֵּית. אָנָּה יְהוָה יֵאֱחָדוּנָהּ, עֲנֵה עֲתִירָתָם, וְתַהֲיֶינָה אֲזִינוּ קְשׁוּבוֹת
אֲלֵיהֶם, וְלִתְפִלָּתָם שְׁעָה בְּרַחֲמִים, וְתַפְרֵשׁ עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמָךָ,
וְתַקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלִּפְנֵיךָ, וְתַרְחֲמֵנוּ וְתַחֲיֵנוּ חַיִּים אֲרָכִים טוֹבִים
וּמִתְקַנִּים, חַיִּים שֶׁל שְׁלוֹם, חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה, חַיִּים שֶׁל טוֹבָה, חַיִּים
שֶׁל פְּרִנְסָה טוֹבָה, חַיִּים שֶׁל חֲלוּץ עֲצֻמוֹת, חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאָה
חֹטָא, חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוֹשָׁה וּכְלָמָה, חַיִּים שֶׁל עֶשֶׂר וְכָבוֹד, חַיִּים
שֶׁתִּהְיֶה בָּנוּ אֲהַבַת הַתּוֹרָה וְיִרְאָה שְׁמַיִם, חַיִּים שֶׁתִּמְלֹא כָּל־
מִשְׁאָלוֹת לְבָנוּ לְטוֹבָה לְעִבּוּדָתְךָ.

אֵל מְלֵא רַחֲמִים, הַגְדֵּל חֶסֶדְךָ עַל נַפְשׁוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁל
הַצַּדִּיקִים, וַיַּעֲלֵה וַיָּבֵא, וַיַּגִּיעַ, וַיִּרְאֶה, וַיִּרְצֶה, וַיִּשְׁמַע, וַיִּפְקֵד,
וַיִּזְכֹּר, וַזְכֹּרֶנּוּ לְפָנֶיךָ לְטוֹבָה וּלְבִרְכָּה, לַחַן, לַחֶסֶד, וּלְרַחֲמִים
וּלְשָׁלוֹם. וּבְרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים תַּגְדִּיל חֶסֶדְךָ עֲלֵיהֶם, וּתְמַתִּיק גְּבוּרָתְךָ
עֲלֵיהֶם, וּתְפָאֵר תְּפָאֲרָתְךָ עֲלֵיהֶם, וּתְנַעֲמִים נַצְחָךָ עֲלֵיהֶם, וּתְפַרֵּשׁ
הוֹדְךָ וְהַדְרָךָ עֲלֵיהֶם, וּתְאִיר בְּרִית שְׁלוֹמְךָ עֲלֵיהֶם, וּתְגַלֶּה מַלְכוּתְךָ
עֲלֵיהֶם, וּתּוֹשִׁיבֵם בְּסֶתֶר עֲלִיוֹן וּבְצֵל שְׁדֵי יְתִלּוֹנָנוּ, וְלִקְץ הַיָּמִין
תַּעֲמִידֵם, וּמִנְחַל עֲדֻנְיָה תִשְׁקֵם, וּבְצִרּוֹר הַחַיִּים תִּצָּרֵר נִשְׁמָתָם,
וּתְשִׁים כְּבוֹד מְנוּחָתָם, וּתְלַוֶּה עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם, וּתְפַתַּח לָהֶם שַׁעֲרֵי
אֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים, שַׁעֲרֵי בְּאֵר מַיִם חַיִּים, שַׁעֲרֵי גְּמִילוֹת חֶסֶדִים,
שַׁעֲרֵי דְרוֹר, שַׁעֲרֵי הַיְכָלוֹת עֲלִיוֹנִים, שַׁעֲרֵי נֶעַד טוֹב, שַׁעֲרֵי זֶהַר
הַרְקִיעַ, שַׁעֲרֵי חֲדָרִים מְלֵאִים כְּלִיָּהוֹן יָקָר וְנָעִים, שַׁעֲרֵי טוֹבָה,
שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם הָעֲלִיוֹנָה, שַׁעֲרֵי כְבוֹד וַיָּקָר, שַׁעֲרֵי לִקְח טוֹב,
שַׁעֲרֵי מִצַּח הַרְצוֹן, שַׁעֲרֵי נֶעַם הָעֲלִיוֹן, שַׁעֲרֵי סוּדוֹת הָאֲצִילוֹת,
שַׁעֲרֵי עֵץ הַחַיִּים, שַׁעֲרֵי פָּנִים מְאִירוֹת, שַׁעֲרֵי צִרּוֹר הַחַיִּים, שַׁעֲרֵי
קֶרֶן פָּנִים, שַׁעֲרֵי רְצוֹן, שַׁעֲרֵי שְׁבִיל הָעֲלִיוֹן, שַׁעֲרֵי תַקְוָה טוֹבָה.

אָנָּה יְהוָהּ יֵהוּאֲנָה, חוּס וְחַמֵּל וְרַחֵם בְּרַחֲמֶיךָ וּחֶסֶדְךָ עַל כָּל־
נַפְשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְטְרוּ מֵעוֹלָם הַזֶּה,
בְּרַכֶּם טָהֳרָם, רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם וּבִט"ר צִת"ג, וְתִהְיֶה
מְנוּחָתָם כְּבוֹד, מְנוּחַת שְׁלוֹם הַשָּׁקֵט וּבִטָּח, וּתְקִים בָּהֶם מְקָרָא
שְׁכָתוֹב; וְנַחֲךָ יְהוָהּ יֵהוּאֲנָה יֵהוּאֲנָה תָּמִיד וְהַשְׁפִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשָׁה
וְעִצְמָתֶיךָ יִתְלַיֵּץ, וְהִלִּיתָ כְּגֹן רוּחַ וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא־יִכָּבֹדוּ
מִמֶּיךָ:

אָבִינוּ אֵב הַרְחָמֵן, עֲשֵׂה לָמַעַן תּוֹרַתְךָ הַקְדוּשָׁה, וְלָמַעַן שְׁמוֹתֶיךָ
הַקְדוּשִׁים הַפְּתוּבִים בָּהּ וְהַרְמוּזִים בָּהּ, וְלָמַעַן זְכוּת אַבְרָהָם
וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּסֵף וְדָוִד, וְתַחוּס וְתַחֲמַל וְתַרְחַם בְּרַב

רַחֲמֵיהּ וְחֶסֶדֶיהָ עַל כָּל־הַנְּפֹשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁלֹא עָצְרוּ כַח
לְבָא אֶל מְנוּחָתָם, וְעַל כָּל־נְפֹשׁוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת הַמְּגַלְגְּלוֹת
בְּדוֹמָם, וְצוּמָת, וּבִבְעַל חַי בְּלִיתִי מְדַבֵּר, וּבִעַל חַי מְדַבֵּר, וְאַתָּה
הָאֵל הַנּוֹצֵר חֶסֶד לְאֱלֹפִים, בְּטוֹבָה הַגְּדוֹל תִּשְׁפִיעַ שְׁפַע רַב לָהֶם
לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים, וְתִתֵּן לָהֶם כֶּחַ וְעֹז, וְאַמִּץ, שְׂוִיתִּבְרָרוּ וְיִתְקַנּוּ
כְּרָאוּי, וּבְאוֹר פְּנִיָּה תִשְׁלִים בְּרוּרָם וְתִקְוָנָם בְּמַהֲרָה, וְתַצִּילֵם מִכָּל־
צָר וְאוֹיֵב וּמִקְטָרֵג, וְיַעֲמִדוּ מְלִיצֵי יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיץ טוֹב עֲלֵיהֶם,
וְתַעֲשֶׂה עִמָּהֶם חֶסֶד, כִּי כֵן דִּרְכָּךְ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד חֲנֻם בְּכָל־דֹּר וְדֹר.

אָנָּה, בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינָהּ, תַּתִּיר צְרוּרָה.
קִבֵּל רַנַּת עַמָּךְ, שִׁגְבָּנוּ, טַהֲרָנוּ, נוֹרָא.
נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יְחֻדָּהּ, כְּבַבְתָּ שְׁמָרָם.
בְּרַכְּם טַהֲרָם, רַחֲמֵי צְדָקָתָהּ, תָּמִיד גְּמִלָם.
חֲסִין קְדוֹשׁ, בְּרַב טוֹבָהּ, נָהַל עֲדָתָהּ.
יְחִיד גָּאֹה, לַעֲמָה פְּנֵה, זֹכְרֵי קִדְשָׁתָהּ.
שׁוֹעֲתָנוּ קִבֵּל, וּשְׁמַע צַעֲקָתָנוּ, יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת.
(וַיֹּאמֶר בִּלְחַשׁ) בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד.

אָנָּה, בְּחֶסֶדִים גְּדוֹלִים, יֹאִיר תַּפְאָרֶת צְדִיק.
קִינֵנוּ רְצוֹן עֲלִיוֹן שֶׁל טַעֲמִים גְּקֻדּוֹת.
נִקְוָה גְּדֻלוֹת דּוֹדִים יִשְׁלַם כְּתָר שְׁלָהֶם.
בְּאוֹר טַפַּת רַחֵם צְדִיק תָּמִים, גְּדֻלָּנוּ.
חֲלִינוּ קִינֵנוּ בְּרַכַּת טוֹב נָעַם עֲלִיוֹן.
יְתַמְתְּקוּ גְבוּרוֹת, לַעֲזוֹר פְּעֻלַּת זְוִיג קְדוֹשׁ.
שְׁבִיל קֹדֶשׁ וַיְסוֹד צְדִיק - יִהְיוּ תָמִימִים.
(וַיֹּאמֶר בִּלְחַשׁ) בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד.

ואחר כך יאמרו "פתיחת אליהו הנביא ז"ל".

לימוד פתיחת אליהו ז"ל היא מסוגלת הרבה לבירור ניצוצי קדושה
(בא"ח בהר סוף ההקדמה).

וַיְהִי | נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וַמַּעֲשֵׂה יָדֵינוּ כֹּנְנָה עֲלֵינוּ, וַמַּעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כֹּנְנָהוּ:

פָּתַח אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב, וְאָמַר; רַבּוֹן עֲלֵמִין, אַנְתָּ הוּא חַד
וְלֹא בַחֲשָׁבוֹן. אַנְתָּ הוּא עֲלָאָה עַל כָּל־עֲלָאִין, סְתִימָא עַל
כָּל־סְתִימִין, לִית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּלֵל. אַנְתָּ הוּא דִּאֲפַקֵּת עֶשֶׂר
תְּקוּנִין, וְקָרִינוּ לוֹן; עֶשֶׂר סְפִירוֹ, לְאַנְהָגָא בְּהוֹן - עֲלֵמִין סְתִימִין
דְּלֹא אַתְּגִלִּין, וְעֲלֵמִין דְּאַתְּגִלִּין. וּבְהוֹן אַתְּכַסִּיאַת מִבְּנֵי־נִשָּׂא. וְאַנְתָּ
הוּא דְקָשִׁיר לוֹן, וּמִיחַד לוֹן. וּבְגִין דְּאַנְתָּ מְלָגָא, כָּל־מָאן דִּאֲפָרִישׁ
חַד מִן חֲבֵרָה מֵאֲלִין עֶשֶׂר - אַתְּחַשִּׁיב לֵה כְּאֵלוֹ אֲפָרִישׁ בְּךָ. וְאַלִין
עֶשֶׂר סְפִירוֹ אֲנוּן אֲזִלִין כְּסֻדְרוֹן - חַד אַרְיָה, וְחַד קֶצֶר, וְחַד בִּינוּנִי.
וְאַנְתָּ הוּא דְאַנְהִיג לוֹן, וְלִית מָאן דְּאַנְהִיג לָךְ, לֹא לַעֲלָא, וְלֹא
לַתְּתָא, וְלֹא מְכַל־סְטְרָא. לְבוּשִׁין תְּקַנְתָּ לוֹן, דְּמִנְיָהוּ פְּרָחִין
נִשְׁמַתִּין לְבִנְיָנִשָּׂא. וְכַמָּה גּוֹפִין תְּקַנְתָּ לוֹן דְּאַתְּקִרְיָאוֹ גּוֹפָא לְגַבִּי
לְבוּשִׁין דְּמַכְסִין עֲלֵיהוֹן, וְאַתְּקִרְיָאוֹ בְּתַקּוּנָא דָא; חֶסֶד - דְּרוּעָא
יְמִנָא, גְּבוּרָה - דְּרוּעָא שְׁמָאֲלָא, תְּפָאֲרֶת - גּוֹפָא, נֶצַח וְהוֹד - תְּרִין
שׁוּקִין, יְסוֹד - סִיּוּמָא דְּגּוֹפָא, אוֹת בְּרִית־קֹדֶשׁ, מַלְכוּת - פֶּה,
תּוֹרָה שְׁבַע־לִפְהָ קָרִינוּ לֵה, חֻכְמָה - מִתָּא, אִיהִי מַחֲשָׁבָה מְלָגָא,
בִּינָה - לְבָא, וְבֵה הֵלֵב מִבִּין. וְעַל אֲלִין תְּרִין כְּתִיב; הַנִּסְתָּרִת
לִיהוֹנָאָה יִאֲהוּדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ: פֶּתַר עֲלִיוֹן - אִיהוּ כְּתָר מַלְכוּת, וְעַלָּה
אַתְמָר; מְגִיד מְרֵאשִׁית אַחֲרִית. וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דְתַפְלִי. מְלָגָא
אִיהוּ אוֹת יו"ד וְאוֹת ה"א וְאוֹת וָא"ו וְאוֹת ה"א *, דְּאִיהוּ אֶרֶח
אַצִּילוֹת. אִיהוּ שְׁקִיו דְּאִילָנָא בְּדְרוּעוֹי וְעַנְפוֹי, כְּמִיא דְּאֲשְׁקִי
לְאִילָנָא וְאַתְרֵבִי בְּהוּא שְׁקִיו.

* וכן יעשה בשאר מקומות בזה"ק ובתיקונים. (בא"ח שנה ראשונה פ' וישלח)

אֶרֶח סדר ברכת האילנות **חַיִּים** כ

רַבּוֹן עֲלֵמִין, אַנְתָּ הוּא עֲלֵת הָעֵלּוֹת וְסִבַּת הַסְּבוּת, דַּאֲשֵׁקִי
 לְאִילָנָא בַּהֲהוּא גִבְיָעוּ, וְהַהוּא גִבְיָעוּ אִיהוּ כְּנִשְׁמָתָא לְגּוּפָא
 דְּאִיהוּ חַיִּים לְגּוּפָא. וּבִךְ לִית דְּמִיּוֹן וּלִית דִּיּוּקְנָא מְכַלְמָה דְּלִגְאוּ
 וּלְבַר. וּבִרְאֵת שְׁמִיא וְאַרְעָא, וְאַפְקַת מִנְהוֹן - שְׁמִשָּׁא וְסִיְהָרָא,
 וְכוּכְבִּיא וּמִזְלִי. וּבְאַרְעָא - אִילָנִין וּדְשָׁאִין, וְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְעֵשְׂבִין,
 וְחִיּוֹן וְעוֹפִין וְנוֹנִין, וּבְעִירִין וּבְנִינְשָׁא, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בַּהוֹן עֲלָאִין,
 וְאִיךְ יִתְנַהֲגוֹן בַּהוֹן עֲלָאִין וְתַתָּאִין, וְאִיךְ אֲשְׁתְּמוּדְעָן מִעֲלָאִי
 וְתַתָּאִי, וְלִית דִּידַע בִּךְ כָּלֵל. וְכֵר מִנֶּה, לִית יַחוּדָא בְּעֲלָאִי וְתַתָּאִי.
 וְאַנְתָּ אֲשְׁתְּמוּדַע אֲדוֹן עַל־כָּלָא. וְכָל־סְפִירָן - כָּל־יַחַד אֵית לֵה
 שֵׁם יִידַע, וּבַהוֹן אֲתַקְרִיאוּ מְלֹאכִיא, וְאַנְתָּ - לִית לֵךְ שֵׁם יִידַע,
 דְּאַנְתָּ הוּא מְמַלָּא כָּל־שְׁמָהוֹן, וְאַנְתָּ הוּא שְׁלִימִי דְּכָלְהוֹ, וְכֵד אַנְתָּ
 תְּסַתְּלַק מִנְהוֹן, אֲשְׁתְּאַרוּ כָּלְהוֹ שְׁמָהוֹן כְּגּוּפָא בְּלֹא נִשְׁמָתָא. אַנְתָּ
 חֲפִים, וְלֹאוּ בְּחֻכְמָה יִידַעָא. אַנְתָּ הוּא מִבִּין, וְלֹאוּ מִבִּינָה יִידַעָא.
 לִית לֵךְ אַתֵּר יִידַעָא, אֱלֹא לְאַשְׁתְּמוּדְעָא תְּקַפֵּךְ וְחִילֵךְ לְבְנִינְשָׁא,
 וְלֹאֲחֻזָּא לֹון אִיךְ אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא בְּדִינָא וּבְרַחֲמִי, דְּאַנּוֹן צִדֵּק
 וּמִשְׁפָּט, כְּפּוּם עוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנִינְשָׁא. דִּין - אִיהוּ גְבוּרָה, מִשְׁפָּט -
 עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא, צִדֵּק - מְלִכּוּתָא קֹדִישָׁא, מֵאֲזִינֵי צִדֵּק - תִּרְיִן
 סְמִכִי קֶשֶׁט, הִיּוֹ צִדֵּק - אוֹת בְּרִית, כָּלָא לֹאֲחֻזָּא אִיךְ אֲתַנְהִיג
 עֲלֵמָא, אֲבָל לֹאוּ דֵּאִית לֵךְ צִדֵּק יִידַעָא - דְּאִיהוּ דִּין, וְלֹאוּ מִשְׁפָּט
 יִידַעָא - דְּאִיהוּ רַחֲמִי, וְלֹאוּ מְכַלְאֵלִין מִדּוֹת כָּלֵל.

קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְיִתְחַדְשׁוֹן מְלִין עַל יְדֵךְ, דְּהָא רְשׁוּתָא אֵית לֵךְ
 לְגַלְאָה רְזִין טְמִירִין עַל־יְדֵךְ, מַה דְּלֹא אֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לְגַלְאָה
 לְשׁוּם בְּרִינְשׁ עַד כַּעַן.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן, פָּתַח וְאָמַר; לֵךְ יְיָהּוָה יֵאֱהֻדְנָהּ - הַגְדֵּלָהּ
 וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת, וְהַנְּצַח וְהַהוּד, כִּי־כָל בְּשָׁמִים וּבְאַרְצִי.
 לֵךְ יְיָהּוָה יֵאֱהֻדְנָהּ הַמְּמַלְכָּה וְהַמְתַּנְשָׂא לְכָל ׀ לְרֹאשׁ: עֲלָאִין

אֶרֶחַ סֵדֶר בְּרַכַּת הָאֵילָנוֹת תַּיִים כֹּא

שָׁמְעוּ - אֲנֹחַ דְּמִיכִין דְּחֶבְרוֹן וְרַעְיָא מְהִימְנָא - אַתְּעָרוּ מִשְׁנַתְכוֹן,
הִקְיָצוּ וְרַנְּנוּ שְׁכֵנֵי עָפָר - אֵלֶּיךָ אֲנֹחַ צְדִיקָא דְאֲנֹחַ מִסְטָרָא דְהָהוּא
דְּאַתְמַר בַּהּ; אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עָר. וְלֹא אֲנֹחַ מִתִּים, וּבִגִּין דָּא אַתְמַר
בַּהוּן; הִקְיָצוּ וְרַנְּנוּ שְׁכֵנֵי עָפָר. רַעְיָא מְהִימְנָא, אַנְתָּ וְאַבְהֵן - הִקְיָצוּ
וְרַנְּנוּ לְאַתְעָרוּתָא דְשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי יִשְׁנָה בְּגִלּוּתָא, דְּעַד כְּעַן
צְדִיקָא כְּלָהוּ דְּמִיכִין, וְשִׁנְתָּא בְּחֹרִיָּהוּן. מִיד יְהִיבַת שְׁכִינְתָּא תִּלַּת
קָלִין לְגַבֵּי רַעְיָא מְהִימְנָא, וְיִימָא לָהּ; קוּם רַעְיָא מְהִימְנָא, דְּהָא עָלֶיךָ
אַתְמַר; קוּל | דּוֹדֵי דּוֹפֵק - לְגַבֵּאי בְּאַרְבַּע אַתְּוֹן דִּילָהּ, וְיִימָא בַּהוּן;
פְּתַח־לִי אַחֲתִי רַעִיתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי. דְּהָא - תַּסְעֹנֶכֶּךָ בַּת־צִיּוֹן,
לֹא יוֹסִיף לְהִגְלוֹתְךָ. שְׁרָאשִׁי נִמְלֵא־טָל. מָאִי נִמְלֵא טָל? אֵלָּא
אֲמַר קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא; אַנְתָּ חֲשַׁבְתָּ דְּמִיּוּמָא דְאַתְחַרְבַּ בִּי־מִקְדָּשָׁא
דְּעָאֲלָנָא בְּבֵיתָא דִּילִי וְעָאֲלָנָא בִּישׁוּבָא? לָאוּ הֲכִי, דְּלֹא עָאֲלָנָא
כְּלִזְמָנָא דְאַנְתָּ בְּגִלּוּתָא, הָרִי לָךְ סִימְנָא; שְׁרָאשִׁי נִמְלֵא־טָל -
ה"א שְׁכִינְתָּא בְּגִלּוּתָא, שְׁלִימוּ דִּילָהּ וְחַיִּים דִּילָהּ אִיהוּ טָל, וְדָא
אִיהוּ; אוֹת יו"ד וְאוֹת ה"א וְאוֹת וָא"ו, אֲבָל אוֹת ה"א - אִיהִי
שְׁכִינְתָּא, דְּלֹא מְחוּשְׁבֹן ט"ל, אֵלָּא אוֹת יו"ד וְאוֹת ה"א וְאוֹת
וָא"ו, דְּסֻלְיָקוּ אַתְּוֹן לְחוּשְׁבֹן ט"ל, דְּאִיהִי מְלִיא לְשְׁכִינְתָּא, מְנַבְיָעוּ
דְּכָל־מְקוֹרֵין עֲלָאִין. מִיד יָקוּם רַעְיָא מְהִימְנָא וְאַבְהֵן קוֹדִישִׁין עִמָּה.
עַד כָּאן רְזָא דִּיחֻדָּא.

בְּרוּךְ יְהוָה יֵאָחַד וְנִהְיֵי לְעוֹלָם, אָמֵן | וְאַמֵּן:

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶן עֲקִשָּׁא אוֹמֵר, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת
יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׁנָאֲמַר יְהוָה חֲפִץ
לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֵּאדִיר:

אֲרַח סֵדֶר בְּרַכַּת הָאִילָנוֹת חַיִּים כב

וַיֹּאמְרוּ קִדִּישׁ "עַל יִשְׂרָאֵל".

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמִיהּ רַבָּא, אָמֵן. בְּעֶלְמָא דִּירְבָּא כְרַעוּתָהּ.
וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיַּצְמַח פְּרָקְנָהּ, וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ, אָמֵן.
בְּחֵיכּוֹן, וּבְיוֹמִיכּוֹן, וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל, בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן
קָרִיב, וַאֲמָרוּ אָמֵן. אָמֵן. (וּמִפְסִיקִים מַעֲט וּמִמְשִׁיכִים לּוֹמְרִי) יְהֵא שְׁמִיהּ
רַבָּא מְכַרְךָ לְעָלַם לְעָלְמֵי עָלְמֵיָא יִתְבָּרַךְ, וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר,
וַיִּתְרוֹמֵם, וַיִּתְנַשֵּׂא, וַיִּתְהַדָּר, וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל, שְׁמָהּ דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא, אָמֵן. לְעֵלָא מִן כָּל-בְּרַכְתָּא, שִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחְמְתָּא,
דְּאִמְרִין בְּעֶלְמָא, וַאֲמָרוּ אָמֵן. אָמֵן.

עַל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-רַבָּנָן, וְעַל-תַּלְמִידֵיהוֹן, וְעַל-כָּל-תַּלְמִידֵי
תַּלְמִידֵיהוֹן - דְּעֶסְקִין בְּאוֹרֵיתָא קְדֻשָּׁתָא - דִּי
בְּאַתְרָא הָדִין, וְדִי-בְכָל-אַתְר וְאַתְר, יְהֵא לָנָא, וְלַהוֹן, וְלַכּוֹן -
חָנָא וְחֻסְדָּא, וְרַחֲמֵי, מִן קֳדָם מְאָרִי שְׁמֵיָא וְאַרְעָא, וַאֲמָרוּ אָמֵן. אָמֵן.
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא, חַיִּים וְשְׁבַע, וַיִּשׁוּעָה וְנַחְמָה, וְשִׁיזְבָּא,
וְרַפּוּאָה, וְגִאֲלָה, וְסְלִיחָה וְכַפָּרָה, וְרוּחַ וְהַצְלָה, לָנוּ וּלְכָל-
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וַאֲמָרוּ אָמֵן. אָמֵן.

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ, וְעַל-כָּל-
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וַאֲמָרוּ אָמֵן. אָמֵן.